

Slimmer dan iedereen

SLIMMER DAN IEDEREEN is fictie, maar gebaseerd op gebeurtenissen uit het leven van Anna Maria van Schurman (1607-1678).
Meer informatie is te vinden in het nawoord.

Ontwerp en auteursfoto

Marije Rosing | alphabeeld

Portret Anna Maria

Uitsnede zelfportret van Anna Maria van Schurman in pastelkrijt
Museum Martena in Franeker | www.museummartena.nl

© 2015 Susanne Honders

© 2015 Uitgeverij Kontrast | www.uitgeverijkontrast.nl

ISBN 978-94-90834-85-2

NUR 284

SLIMMER dan iedereen

Susanne Honders

UITGEVERIJ KONTRAST

Deel 1

Kon ze maar weglopen, maar dat durfde ze niet. Ze haatte school, ze haatte de leraren. Vooral de leraren die haar complimenten gaven zoals haar docent wiskunde: ‘Oh, wat geweldig Femke, je hebt weer een 9.5, daar kunnen de anderen nog wat van leren.’ Aan het begin van het schooljaar had ze, voor de zoveelste keer, geprobeerd slechte cijfers te halen om van het gezeik van leraren af te zijn, maar het lukte niet. Als ze een wiskundesom zag, dan zette ze alles op alles om hem op te lossen. Als ze een Nederlandse tekst in het Engels moest vertalen, dan kon ze niet anders dan dat foutloos doen. Ze werd gek als ze een fout maakte, vooral een stomme fout, een fout die voorkomen had kunnen worden als ze wat zorgvuldiger had nagedacht.

De drang om met haar hoofd tegen de metalen deuren van de kluisjes te rammen was weg. Haar hart bonkte niet meer zo heftig. Het liefste zat ze hier, achter de kluisjes. Dit was haar plek. Er zat een halve meter tussen de verwarming en de achterkant van de lockers, niemand had haar hier nog gevonden. Tijdens het bespreken van het proefwerk Nederlands had ze haar pen door de klas gesmeten, het proefwerkpapier tot een prop geknepen en naar die heks gegoooid. Die had weer eens een goed antwoord fout gerekend. Ze snapte zelf niet goed waar haar woede vandaan kwam. Iedere keer kwam die uit een andere, onverwachte hoek, als een monster dat haar bespiedde en wanneer ze even niet oplette, toesloeg. Dit keer bij dat nare mens van Nederlands.

Alleen bij meneer Grutjes van techniek kon ze zich een beetje ontspannen. Tijdens het afnemen van toetsen vouwde hij vliegtuigjes van proefwerkpapier. Daar werd ze rustig van. Dat zij vaak een tien had, boeide hem niet echt. Liever discussieerde hij met Bas over het wel of niet aankopen van de

Joint Strike Fighter door defensie, volgens Grutjes een geavanceerd gevechtsvliegtuig, maar dat er in gevouwen vorm niet al te stevig uitzag. Nadat alle leerlingen klaar waren met hun toets, ging hij op zijn stoel staan en gooide de vliegtuigjes door het lokaal. Het vliegtuigje dat het beste vloog, kreeg luid applaus van de klas.

Ja, Grutjes was oké. Iedereen vond hem leuk. Gold dat ook maar voor haar. Iedereen vond haar stom, omdat ze hoogbegeaafd was. Ze pestten haar niet, maar gedoogden haar zoals de overheid het gebruik van drugs gedoogde: Liever niet, maar het was niet anders. Omdat het één van de kernwaarden van de school was dat iedere leerling zich er veilig en prettig moest kunnen voelen, had de mentrix met haar projectgroepje afgesproken dat Femke niet alleen mocht staan in de pauze. De drie meiden deden sindsdien hun best om haar te betrekken in hun gesprekjes, maar gisteren, tijdens de pauze, had Femke ze tegen elkaar horen zeggen dat ze het nog een week moesten volhouden. Dat was vrij lullig, al kon het haar eigenlijk niet veel schelen.

Hoe vaak had ze niet geprobeerd leuk uit de hoek te komen in een gesprek? Laatst nog had ze Myrthe gecompimenteerd met haar nieuwe woestijnkleurige make-up, die haar zo'n mooie zachte teint gaf. Myrthes ogen waren vuur begonnen te spuwen en ze had Femke toegebeten dat ze ongesteld was en twee enorme puisten op haar voorhoofd had. Direct daarop had Myrthe een spiegeltje uit haar tas gepakt om de twee bulten bij te werken. Toen pas viel Femkes oog erop. Ze kon zichzelf wel voor haar kop slaan. Waarom zei ze altijd het verkeerde? Ze was dan misschien slimmer dan die meiden, snappen deed ze hen niet.

Wanneer ben je eigenlijk cool? Misschien moest ze gewoon eens opschrijven in hoeverre Myrthe, Britt en Noah anders waren dan zij. Ze pakte een blaadje en een potlood uit haar tas

en maakte twee kolommen. Boven de eerste kolom schreef ze 'ik' en boven de andere kolom 'wél cool'.

<u>ik</u>	<u>wél cool</u>
weet nietste	- altijd iets te
vertellen	melden hebben
smartphone om	- 24 uur per dag face-
info op te zoeken	boeken, whatsappen en
	twitteren
geen make-up	- altijd opgemaakt naar
	school en make-up
	steeds bijwerken
vind jongens	- veel bezig zijn met
niets aan	jongens
vind school	- school alleen stom
"verschrikkelijk"	vinden tijdens de les

Ze wist verder niets meer te bedenken, propte het blaadje met het schema in haar tas. De bel ging zo. Ze zou op Noah letten, die was populair, vonden Britt en Myrthe.

Zo hard ze kon liep Anna aan de hand van haar broer achter haar vader aan. Weg van de smeulende huizen, weg van de brandstapels, waar protestantse gelovigen als sprokkelhout op gegoooid werden. Was je niet katholiek, dan moest je rennen voor je leven. Met zijn lange benen liep haar vader voorop. Het gegil van haar moeder en de andere vrouwen klonk boven het geschreeuw van de mannen uit. Ze moest sneller lopen, de vlammen dreigden haar in te halen. Haar broer Johan hield zijn pas in en schreeuwde naar vader:

‘Anna, Anna kan het niet bijhouden!’

Vader stopte abrupt en liep naar haar toe. Zijn grote hand omklemde haar middel en zwaaide haar omhoog. Even zweefde ze boven de hoofden van al die vluchtelingen. De hitte sloeg als een deken om haar heen. Toen zat ze op de nek van haar vader. Zo vluchtten ze uit Keulen in het jaar 1610.

Het was al donker toen ze bij de vestingmuur van het familiekaasteel Dreiborn aankwamen. Buiten de stad was iedereen zijn eigen weg gegaan, op zoek naar een veilige plek. Met z’n vieren liepen ze door de poort. Het gezicht van moeder zat onder de zwarte vegen. De knie van Johan bloedde. Nu ze niet meer door de brand konden worden ingehaald, hoefde Anna niet meer bang te zijn. Toch kroop ze zo dicht mogelijk tegen haar vader aan. Bij elke stap voorwaarts leek het kasteel groter, groeiden de torens tot in de hemel. Eindelijk hadden ze Dreiborn bereikt.

‘Kom hier Anna, dan maak ik je gezicht schoon.’ Met een snelle beweging maakte haar moeder de doek die ze om haar hoofd had gewikkeld los, tufte er een beetje speeksel op en poetste haar gezicht schoon. Ook Johan en haar vader moesten eraan geloven. Ten slotte was haar moeder zelf aan de beurt.

De driejarige Anna lag in bed. Ze zag de brandende stad voor zich, voelde nog altijd de hitte van gloeiend vuur om haar heen. Het liefste zou ze het willen uitgillen. Maar in plaats daarvan gleed ze het ledikant uit en pakte haar bijbel van het eikenhouten tafeltje. Ze klom terug in bed en begon te lezen. Ze prevelde de heilige woorden voor zich uit, daar werd ze rustig van. Eigenlijk hoefde ze de woorden niet te lezen, ze kende ze uit haar hoofd.

Haar ouders kwamen allebei uit welgestelde, protestantse families. De familie van haar moeder bezat kasteel Dreiborn. De familie van haar vader kwam uit Antwerpen. Meer dan dertig jaar eerder hadden ze ook al vanwege hun geloof voor hun leven moeten vluchten. Een aantal familieleden en vrienden was op de brandstapel beland en levend verbrand. Na vele omzwervingen waren ze uiteindelijk in de Duitse stad Keulen terechtgekomen. Hier werd Anna geboren en een paar maanden later gedoopt in een schuilkerk, onder het kruis van Jezus.

Omdat Anna's ouders niet langer als vluchteling wilden leven en er in Nederland voor protestanten geloofsvrijheid heerste, verlieten ze na enige tijd kasteel Dreiborn en verhuisden naar Utrecht. Hier kreeg de zesjarige Anna les van haar vader in rekenen en schrijven. Lezen kon ze allang. Ze bespeelde het klavecimbel en de luit en ook zong ze heel mooi. Anna vond het fijn thuis. Het liefste las ze in de Heilige Schrift.

Hoe jong ze ook was, Anna wist precies het verschil tussen de twee protestantse stromingen: de remonstranten en contraremonstranten. De familie Van Schurman was contraremonstrants en geloofde dat het lot van de mensen in Gods handen lag en dat hij van tevoren had besloten wie naar de hemel zou gaan en wie niet. Het was al een keer voorgekomen dat een dominee tijdens een kerkdienst de gelovigen had gevraagd hoe het nou zat met de vrije wil en de verantwoor-